

V četrtek, 21.6.2016 smo se študenti geografije pod vodstvom delavcev agencije RS za okolje (ARSO) ter Komisije za hidrogeografijo pri Zvezi geografov Slovenije (KHG ZGS) odpravili na terenske vaje z delavnico na Ljubljanskem Barju. Poleg naše fakultete oz. univerze so se dogodka udeležili tudi kolegi iz Mariborske in Koprške univerze. Namen vaj je bil seznaniti oz. prenesti znanje o problematiki visokih vod oz. poplav v našem prostoru, bodočim geografom nazadnje pa tudi ostalemu prebivalstvu. Študenti Ljubljanske univerze smo podrobneje preučili poplave reke Iške, ter svoje ugotovitve na terenu tudi predstavili.

Reka Iška izvira na obrobju Bloške planote in opravi 29 km pot preden se pri Črni vasi izlije v Ljubljano. Površina porečja Iške znaša 90km², njegova povprečna višina pa je 685 metrov. Absolutni strmec znaša 500 m. Izvira na 780 metrih nadmorske višine na višini 280 metrov nadmorske višine pa se izliva v Ljubljano. Iška ima hudourniški značaj, kar je posledica predvsem tega da v povirju najdemo vododržne kamnine, na katerih se je razvila razvejana in razmeroma gosta rečna mreža. Poleg tega se Iška v soteski Iški vintgar napaja s številnimi manjšimi hudourniški pritoki, ki večinoma oživijo le ob večjem deževju. manjših pritokov s Krimsko Mokrškega hribovja utira pot skozi sotesko Iški vintgar. Na prehodu iz zgornjega v spodnji del reke se je izoblikovala poplavna ravnica. Tam se transportna moč bistveno zmanjša in reka posledično začne odlagati svoje gradivo. Na vhodu v Iški vintgar je reka odložila material v obliki stožca, imenovanega Iški vršaj. Tako naplavna ravnica kot tudi vršaj sta poplavno ogrožena s hudourniški poplavami.

V zadnjih nekaj letih so poplave Iške pozele kar nekaj pozornosti medijev. Poplave leta 2010 so se pojavile med 17. in 21. Septembrom. Poplave so bile rezultat padavin med petkom 17.9.2010 in nedeljo 19.9.2010, ki so zajele predvsem zahodno Slovenijo. Vodomerna postaja v Iški vasi je 19. septembra zgodaj zjutraj zabeležila najvišji vodostaj 3 m in največji pretok okoli 90 m³/s. Iška se je takrat po ocenah približala 100-letni visoki vodi. Pod vodo je bil velik del območja v okolici Tomišlja, Strahomerja, Vrbljena in Bresta, poplavljen pa je bilo tudi območje v okolici vodarne Brest, zaradi česar je bila motena oskrba z vodo na območju vodovodnega sistema Golo–Zapotok, pa tudi pozneje je bilo potrebno vodo prekuhavati. Dodatno razlivanje je povzročil še most, katerega prepust se je zatrpal z rečnim gradivom. Voda je takrat zalila kleti in nekaj cest. Med drugim cesto do Tomišlja in Bresta. Skupno je bilo na omenjenem območju zalitih preko 300 objektov. Poplave so pokazale, kako poplavno ogrožen je iški vršaj v resnici, četudi je struga Iške regulirana. Posebnost teh poplav je tudi nagel upad vodostaja in prestavitev toka reke Iške na odseku med Iško vasjo in Strahomerjem v podzemlje. Velika moč deroče vode je namreč povzročila, da so se s sedimentom zapolnjene razpoke v strugi odprle in voda je poniknila. Hkrati je prišlo tudi do manjšega potresa, vendar neposredna povezanost s presahlo Iško ni bila potrjena.

Nazadnje je Iška prestopila bregove novembra 2014. Zelo redke poplave so bile zopet posledica močnih padavin. Topel in vlažen zrak je pritekal od juga. Na območju Ljubljane/Barja je padlo toliko padavin kot je letno povprečje na alpsko-dinarski pregradi. Poplave so bile v dveh delih. Prvi del so predstavljale poplave manjših rek (med njimi tudi

Iška), katerih pretoki so dosegli povratno dobo 50-100 let. 7. novembra je Iška močno narasla in poplavila, do 8. novembra pa se je stanje umirilo. V bran in preusmeritvi toka reke so bile postavljene vreče s peskom. Voda je naraščala z veliko hitrostjo, tudi poplavni val je prišel nemudoma. Poplave so se v drugem zaradi obilice vode in dviga podtalnice nadaljevale tudi na Ljubljanskem barju. Povzročile so veliko materialno škodo. Zaradi poplavljenih cest, je bil omejen ali onemogočen dostop do nekaterih vasi.

Prišli smo do spoznanja, da je poplavno območje reke na njeni naplavni ravnici ter na Iškem vršaju. Do poplav pride, ker ima Iška hudourniški značaj in ob večji količini padavin voda prestopi bregove. Eden od razlogov za škodo ob poplavah pa je tudi človekovo neupoštevanje naravnega poplavnega režima reke.

Rika Ružić, Patricija Ostrožnik, Tjaša Udir, Žiga Jerman, Maša Jančič, Jolanda Čonč, Urban Mislej, Tajan Trobec